

Ngaahi tu'utu'uni fo'ou 'a e pule'anga ki he nofo'anga: Ko e hā hono 'uhinga eni ki 'Okalani

Kuo pau ke ma 'u ho 'o lau fekau'aki mo e kaveinga ni 'o 'oua tōmui ange 'i he 'aho
Mōnite 9 'o Mē 2022

'I he ngaahi ta 'u si 'i kuo hilí, kuo fakahoko ai 'e he pule 'anga ha fatongia mamafa ange 'i hono palani 'o e tupulaki 'a e ngaahi kolo lalahi mo tupu vave taha 'o Nu 'u Silá. 'Oku 'uhinga 'a e ngaahi tu'utu'uni fo 'ou ko 'eni ke ne fakafaingāmalie'i ha langa ha ngaahi fale nofo 'anga ki ha kakai tokolahi ange.

'Oku tataki eni 'e he Fakamatala 'o e Tu 'utu 'uni Fakafonua 'a e Pule 'anga ki he Fakalakalaka 'o e Kolo 2020 (National Policy Statement on Urban Development 2020 (NPS-UD)) pea mo e Lao Fakatonutonu 2021 (ko e Lao) ki he Mapule'i Koloa (Ma 'u 'anga 'e lahi 'o e Nofo 'anga mo e Ngaahi Me 'a Kehe) (Resource Management (Enabling Housing Supply and Other Matters)).

Ko e ngaahi fiema'u fakapule'anga ko 'eni te ne lava 'o fakafaingamalie'i e langa 'oku ma'olunga ange mo mā'opo'opo e tu'u e 'ū fale, hangē ko e ngaahi 'apaatimeni (apartments), ngaahi fale tu'u vāvāofi mo hokohoko (terraced housing) mo e ngaahi townhouse 'i he lotokoló, pea ko e lahi taha e ngaahi feitu'u 'oku matolu ange ai e nofo 'oku ma'u ia ofi ki he ngaahi halanga fefononga'aki fakatokolahi mo e ngaahi feitu'u 'oku 'i ai e ngaahi falekoloa, ngaahi ngāue, pea mo e ngaahi sēvesi ki he komiunití.

Neongo 'oku sio taha 'a e NPS-UD ki he ngaahi fale fungavaka ono mo ma'olunga ange 'i loto pe takatakai he ngaahi senitā lotokolo lalahi tahá (kau ai e loto'i kolo) pea mo takai he ngaahi tali'anga me'alele fetongi fakavavevavé (hangē ko e ngaahi tali'anga lēlue pē pasi), ko e Laó 'oku ne fiema'u 'e ia 'a e Ngaahi Tu'unga Fale Nofo'anga Palotoloto (Medium Density Residential Standards (MDRS)) 'a ia 'oku fakafaingamālie'i ai e langa 'o e nofo'angá 'o a'u ki he fungavaka tolu 'i he lahi taha 'o e ngaahi feitu'u nofo'anga kakai 'i he kolo lahi (city).

'Oku toki fakangofua pe kimautilu 'e he NPS-UD ke fakasi'isi'i ha fakalahi 'i he taimi 'oku 'i ai ha ngaahi fōtunga pe ngaahi fakangatangata ki hono fakafaingofua'i e fakalakalaka 'a ia kuo angamaheni 'aki ke fakangofua 'i he ngaahi 'api pe ko ha ngaahi feitu'u pau. 'Oku ui eni ko e ngaahi me'a makatu'unga fe'unga (qualifying matters).

Ko hono fakataha'i ko ia e ngaahi fiema'u 'a e NPS-UD pea mo e MDRS 'e 'uhinga ia ko e ngaahi nofo'anga palotoloto pea mo ia 'e toe fonu angé 'e lava ke langa kinautilu 'i he kongahia 'o e feitu'u ki kolo 'o 'Okalani. 'Oku 'uhinga leva eni 'e 'i ai ha ngaahi liliu ki he tu'utu'uni 'i he Palani Fakatahataha 'a 'Okalani (Auckland Unitary Plan) (ko 'etau tohi tu'utu'uni palani ia) ki he founga 'e lava ke fakalakalaka 'aki e ngaahi nofo'angá.

Ko e ngaahi liliu ko ia 'oku tuku atu 'i he NPS-UD pea mo e Laó kuo pau ke tauhi. 'I he laó, kuo pau ke liliu e Palani Fakatahataha 'a 'Okalani ke fakakau ki ai e ngaahi tu'utu'uni fo'ou ko ení. Neongo ia, ko e NPS-UD 'oku ne fakangofua pe kimautilu ke fai ha ngaahi me'a 'oku fakangatangata pē ke tokoni ki hono fakafuo e kaha'u hotau koló 'o hangē:

- Ko e ngaahi vāmama‘o ‘o e ngaahi feitu‘u luelue‘anga (‘walkable catchments’) ‘i he taimi ‘oku fiema‘u ai ha ngaahi fale fungavaka ono pē lahi ange
- Ko e lahi ‘o e ngaahi ‘ēlia takatakai holo hotau koló mo e ngaahi senitā fakakoló ‘ai ia ‘oku lava ‘o tātaki atu ki ai ha ngaahi fale ‘oku ma‘olunga mo vāvāofi ange, pea ko e hā e ngaahi ngata‘anga hono ma‘olungá mo ‘ene tu‘u vāvāofi angé.
- Ko e toe tātaki atu ha ngaahi ‘makatu‘unga fe‘unga’ (ko ha fōtunga pē ‘ulungaanga ia ‘oku ne lava ‘o holoki e fakangatangata e ma‘olunga ‘o e ngaahi fale fungavaka tolú mo e onó) ‘a ia ‘e fakahoko ki ‘Okalani.

Kuo mau teuteu‘i ha ‘uluaki tali ki he NPS-UD pea mo e Lao, ‘a ia ‘oku hā ai e anga ‘o ‘emau fakakaukau ke lava hano fakahoko eni ki ‘Okalani. Ko ha fakamatala fakanounou ‘o e tali ni ‘oku fakamatala‘i atu ia ‘i he ‘emau pepa fepōtalanoa‘aki ‘a ia ‘oku ma‘u atu ‘i he [akhaveyoursay.nz/housing](https://www.akhaveyoursay.nz/housing), pea ko e ngaahi mape palaní ‘oku ‘asi atu ia ‘i he peesi fakaangaanga sio mape ‘a e NPS-UD (ko e fehokotaki‘anga ki he sio mapé ‘oku ma‘u atu ia ‘i he [akhaveyoursay.nz/housing](https://www.akhaveyoursay.nz/housing))

‘Oku mau fiema‘u ho‘o fakakaukau ki he ngaahi kongá ‘o ‘emau ‘uluaki tali ‘oku hiki atu ‘i ‘olungá. Ko ho‘o fakakaukau ‘e tokoni ia ke ne fakahā mai ha liliu ki he palani. ‘Oku fiema‘u kimautilu ke fakahā ki he kakai ha liliu ki he palaní kimu‘a he ‘aho 20 ‘o ‘Akosi 2022. Te ke lava leva ‘o fakahū mai ha‘o lau ki he liliu he palaní, koe‘uhi ke lava ‘o fakakaukau‘i lolotonga hono fakahoko e founa fai tu‘utu‘uni ko ia ‘a e laó.

‘Oku mau poupou mālohi atu kiate koe ke lau ‘a e fakamatala ‘o e pepa fepōtalanoa‘aki pea mo e ngaahi fakamatala poupou ki ai kimu‘a hono tali mai e ngaahi fehu‘i ‘oku hoko atu ‘i hení. Ki ha toe fakaikiiki ange, vakai ki he [akhaveyoursay.nz/housing](https://www.akhaveyoursay.nz/housing).

‘Oku mau tapou atu ke ‘omai ho‘o fakakaukau ‘o fakafou mai he ‘intaneti ‘i he [akhaveyoursay.nz/housing](https://www.akhaveyoursay.nz/housing) pē te ke lava ‘o:

Faitāa‘i (scan) pea ‘Imeli mai e foomu kuo ‘osi Li mai he meli ‘a e foomu kuo ‘osi fakafonu ki fakafonu ki he:

unitaryplan@aucklandcouncil.govt.nz

he:

Unitary Plan Team
Freepost Authority Number 190197
Auckland Council
Private Bag 92300, Victoria Street West
Auckland, 1142

Ko ho ngaahi fakaikiiki

Ko ho hingoá pea mo ho‘o fakakaukau ‘e fakakau ia ‘i he ngaahi pepa ‘oku ‘atā ki ai e kakai. Ko hono toe ‘o e ngaahi fakamatala fakafo‘ituitui kehé ‘e tauhi malu ia ‘o ‘ikai tuku atu kitu‘a.

Hingoa ‘uluaki:

Hingoa fakaiku:

Tu‘asila ‘imeili pe tu‘asila meli:

Poate lōkolo:

‘Oku fakafofonga‘i nai ‘e ho‘o fakamatalá ha kautaha pē pisinisi? (Kapau ‘oku ‘io, ‘oku fakapapau‘i mai heni ‘oku ke ma‘u e mafai ke ‘omai e fakamatala ‘o fakafofonga‘i e kautaha ko iá)

☐ ‘Io ☐ ‘Ikai Hingoa ‘o e Kautaha/pisinisi: _____

Ko e ngaahi fehu‘i ko ‘eni ‘oku ke fili ke tali pe ‘ikai tali kā ‘e tokoni ke fakamahino kiate kimautilu pē ko e hā e ngaahi kulupu he komiuniti ‘oku mau fengāue‘aki.

Ko e hā koe?

☐ Tangata ☐ Fefine ☐ Kehe ange (kataki fakamahino‘i mai): _____

Ko e hā e kulupu ta‘u motu‘a ‘oku ke kau ki ai?

☐ Si‘i hifo he ta‘u 15 ☐ 15-17 ☐ 18-24 ☐ 25-34 ☐ 35-44
☐ 45-54 ☐ 55-64 ☐ 65-74 ☐ 75+

Ko e hā e ngaahi kulupu fakamatakali ‘oku ke ongo‘i ‘oku ke kau ki ai? (Kātaki ‘o fili ‘a e lahi ‘oku ke kaunga ki ai)

☐ Pākehā/NZ ‘ulope ☐ ‘ulope Kehe ☐ Māori
☐ ‘Otu Motu Kuki Māori ☐ Ha‘amoa ☐ Tonga
☐ ‘Initia ☐ Siaina ☐ ‘Esia Tonga Hahake
☐ Matakali kehe (kātaki fakamahino‘i mai): _____

Ko ho‘o laú (kotoa e ngaahi fehu‘i ‘oku ke ‘atā ke fili ke tali pē ‘ikai tali)

Ngaahi fiema‘u fekau‘aki mo e fakalahi (intensification)

Fakalahi ‘i loto he ngaahi feitu‘u luelue‘anga (walkable catchments)

Ko ha feitu‘u luelue‘anga ‘a ia (‘oku fiema‘u ia ‘e he NPS-UD) ko e ‘ēlia ia ‘oku ne takatakai‘i ha tali‘anga lēlue pe tau‘anga pasi, pē ha senitā lahi ‘i lotokolo ‘i he faka‘avalisi ‘e lue ha taha ki he potu ko iá.

‘Oku fiema‘u ‘e he pule‘angá ‘a e ngaahi kosilió ke faka‘ilonga‘i ‘a e ngaahi feitu‘u luelue‘anga takai ‘i he lōto‘i kolo, ngaahi senitā lalahi pea mo e ngaahi tali‘anga fetongi fakavavevave (lēlue pe pasi) ‘a ia kuo pau ke fakafaingamālie‘i he taimi langa ‘o e ngaahi fale fungavaka ono pe mā‘olunga ange aí.

‘Oku mau fokotu‘u atu:

- ha lue miniti ‘e 15 (fakafuofua ki he mita ‘e 1200) mei he ngata‘anga ‘o e loto‘i kolo lahi (city centre).
- ha lue miniti ‘e 10 (fakafuofua ki he mita ‘e 800) mei he ngata‘anga e ngaahi senitā kolo lalahi (metropolitan centres) pea takatakai he ngaahi tali‘anga fetongi fakavavevave (rapid

transit stops), hangē ko e tau'anga lēlue pe tu'u'anga 'i he halanga pasi Fakatokelau mo Fakahahake (Northern and Eastern Busways).

Ko e ngaahi me'a ni 'oku fakatefito ia ki ha ngaahi liliu hangē ko e fōtunga e fonuá, 'o fakatātā 'aki ha ngaahi mo'unga ma'olunga, pea mo ha ngaahi me'a fakatu'asino 'a ia te ne fakafaingata'a'ia'i e langá 'o kau ai e ngaahi hala motorway.

1. Ko e hā ho'o fakakaukau ki he 'emau fokotu'u atu felāve'i mo e luelue'anga 'oku mita 'e 1200 mei he ngata'anga 'o e loto kolo lahí tahá (city centre)?

- ☐ Poupou
- ☐ 'Ikai poupou – 'Oku ou tui 'oku totonu ke mama'o ange
- ☐ 'Ikai poupou – 'Oku ou tui 'oku totonu ke ofi ange
- ☐ Me'a kehe
- ☐ 'Oku 'ikai ke u 'ilo

Talamai hono 'uhinga

2. Ko e hā ho'o fakakaukau ki he 'emau fokotu'u atu felāve'i mo e luelue'anga 'oku mita 'e 800 mei he ngata'anga 'o e ngaahi senitā 'o e ngaahi kolo lalahi (metropolitan centres)?

- ☐ Poupou
- ☐ 'Ikai poupou – 'Oku ou tui 'oku totonu ke toe mama'o ange
- ☐ 'Ikai poupou – 'Oku ou tui 'oku totonu ke ofi ange
- ☐ Me'a kehe
- ☐ 'Oku 'ikai ke u 'ilo

Talamai hono 'uhinga

3. Ko e hā ho’o fakakaukau ki he ‘emau fokotu’u atu felāve’i mo e luelue’anga ‘oku mita ‘e 800 takatakai he ngaahi tali’anga fetongi (pasi pe lēlue) fakavavevavé (rapid transit stops)?

- ☐ Poupou
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke toe mama’o ange
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke ofi ange
- ☐ Me’a kehe
- ☐ ‘Oku ‘ikai ke u ‘ilo

Talamai hono ‘uhinga

Fakalahi takai he koló (town) mo e ngaahi senitā lōkolo (local centres)

Kuo fakahoko mai kiate kimautilu ‘e he pule’angá ‘oku nau fiema’u ke fakafaingamalie’i e langa ki ‘olunga mo e langa ki ha tokolahi ange (hangē ko e ngaahi fale vāvāofi tu’u hokohoko pea mo e ngaahi ‘apaatimeni) ‘i loto mo takatakai holo ‘i hotau ngaahi koló, mo e ngaahi senitā lōkoló ‘a ia ‘oku nau hōhoa tatau mo e tu’unga ‘oku ‘i ai e ngāue fakakōmesiale mo e ngaahi sēvesi ‘a e komiunti ‘i he takitaha senitā (hangē ko e ngaahi ngāue, ngaahi falekoloa mo e ngaahi pisinisi). ‘Oku a’usia e ngāue ni ‘aki hono fakahoko e Sone Fale Nofo’anga – Ngaahi Fale ‘oku Tu’u Hokohoko pea moe ngaahi ‘Apaatimeni (Residential – Terrace Housing and Apartment Buildings Zone).

Ko e ngaahi senitā fakakolo (town centres) ‘oku nau lalahi ange kinautilu ‘i he fanga ki’i senitā fakafeitu’u (suburban centres) ‘i ‘Okalani ‘a ia ‘oku nau fai ha ngaahi fatongia fakakomēsiale kehekehe, ngaahi sēvesi mo e ngaahi ‘ekitiviti ma’a e ngaahi vahefonua takatakai. ‘Oku nau fa’a mafola ‘i ha ngaahi poloka ‘e ni’ihi ‘i he kolo lahi tahá (city), pea mo e ngaahi hala lalahi. Fakatātā ‘aki e ni’ihi ‘o e ngaahi senitā fakakolo ko Glenfield, Glen Eden, Parnell pea mo Papatoetoe.

Ko e ngaahi senitā lōkoló (local centres) ‘oku kau ki ai ha tokolahi ‘o e fanga ki’i senitā fakafeitu‘u iiki ange ‘a ia ‘oku nau fai fatongia ki he ngaahi ‘ēlia fakalōkolo mo kaungā‘api takatakai. Ko e ngaahi senitā lōkoló ‘oku lava pe ke ‘i ai ha ngaahi falekoloa ‘e 20 pe 30 mo e fanga ki’i ‘ofisi iiki.

4. Ko e hā ho‘o fakakaukau ki he ‘emau fokotu‘u ko ia ke ngāue‘aki ha Sone Fale ‘o e ngaahi Fale Tu‘u Hokohoko pea mo e ngaahi ‘Apaatimeni (Terrace Housing and Apartment Buildings Zone) ki he ngaahi ‘ēlia ‘oku nofo‘anga kakai ‘o a‘u ki he fakafuofua mita ‘e 400 mei he ngaahi senitā kolo lalahi ko ia ‘a ia ‘oku tokolahi e fononga ki ai?

- ☐ Poupou
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke mama‘o ange
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke ofi ange
- ☐ Me‘a kehe
- ☐ ‘Oku ‘ikai ke u ‘ilo

Talamai hono ‘uhinga

5. Ko e hā ho‘o fakakaukau ki he ‘emau fokotu‘u ko ia ke ngāue‘aki e Sone Fale ‘o e ngaahi Fale Tu‘u Hokohoko pea mo e ngaahi ‘Apaatimeni (Terrace Housing and Apartment Buildings zone) ki he ngaahi feitu‘u nofo‘anga kakai ‘o a‘u ki he fakafuofua mita ‘e 200 mei he fanga ki’i senitā kolo iiki pē senitā lōkolo lalahi ‘a ia ‘oku tokolahi e fononga ki ai?

- ☐ Poupou
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke mama‘o ange
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke ofi ange
- ☐ Me‘a kehe
- ☐ ‘Oku ‘ikai ke u ‘ilo

Talamai hono ‘uhinga

Ngaahi me'a 'oku 'i ai hano makatu'unga fe'unga

'Oku fakangofua 'e he pule'angá ha ngaahi me'a 'e ni'ihí 'oku 'i ai hano makatu'unga fe'unga – faka'atā ke 'oua kau e ngaahi liliu ki he ma'olunga 'o e ngaahi fale fungavaka tolu mo e ngaahi fale fungavaka ono. Ko e ngaahi me'a ko ia 'oku 'i ai hano makatu'unga fe'ungá ko ha 'ulungaanga ia 'oku lava ke ngāue'aki ke malu'i 'aki e ngaahi feitu'u tukufakaholo, fakahisitōlia, pē me'a mo'ui lahi 'i he 'ātakai pē ke ta'ofi ha ngāue fakalakalaka 'i ha ngaahi 'ēlia 'oku 'i ai ha ngaahi fakatu'utāmaki fakaenatula.

Kuo 'osi faka'ilonga'i 'e he pule'anga ha ni'ihí e ngaahi me'a 'oku 'i ai hano makatu'unga fe'unga 'o ne fakangofua ai kimautilo ke fakakau ha ngaahi makatu'unga fe'unga kehe 'a ia 'oku kau tonu ki hotau kolo lahi (city).

Ke fakakau 'emau ngaahi me'a tonu 'oku 'i ai hano makatu'unga fe'unga, kuo pau ke mau tuku atu ha fakamo 'oni mālohi ke fakamatala'i 'aki 'a e 'uhinga 'oku totonu ke holoki ai e ma'olunga 'o e fale mo hono tokolahi 'i ha feitu'u pau 'o fakafehoanaki ia ki he tu'utu'uni kuo 'osi tuku mai 'e he pule 'angá ke faka 'atā ha langa ha ngaahi nofo 'anga lahi ange.

Ngaahi feitu'u 'oku makehe atu honau fōtunga

'Ko e ngaahi feitu'u ko ia 'oku makehe atu honau fōtunga' ko e ngaahi kongá motu'a ia 'o e koló 'a ia 'oku 'i ai honau fōtunga makehe hono langa pē 'i ai hano ulungaanga fakatufunga 'oku mahu'inga. 'Oku fakakau kinautilo he Mape 'o e Fōtunga Makehe 'o e Ngaahi Feitu'u (Special Character Area Overlay) 'i he Palani Fakatahataha 'a 'Okalani (Auckland Unitary Plan).

Ko e kongá lahi 'o e ngaahi feitu'u motu'a 'o 'Okalani na'e langa ia kimu'a hono langa e 'u fehokotaki'anga fefononga'aki pea mo e ngaahi kolo toki tupu haké. Ko e kongá eni 'oku tu'u ai hotau ngaahi feitu'u 'oku 'ulungaanga makehé. 'Oku fai tu'utu'uni mai e pule'angá he taimi ni ke fakafaingamalie'i hono fakalahi e ngaahi fale nofo'anga fakatokolahi (fakatātā 'aki eni – ko hono langa ha ngaahi fale fungavaka ono pē lahi ange) 'o ofi he ngaahi lue'anga lalo 'i he ngaahi loto koló mo e ngaahi fehokotaki'anga fefononga'aki ki he kakai tokolahí, pea 'i he ngaahi feitu'u kehé leva ke a'u e ngaahi falé ki he fungavaka tolu.

Kuo te'eki ke fakakau 'e he pule'angá 'a e ngaahi feitu'u ko ia 'oku fōtunga makehé ko ha me'a makatu'unga fe'unga. Neongo iá, 'oku mau fokotu'u atu ke fakakau 'a e ngaahi feitu'u 'oku mau faka'ilonga'i atu 'a ia 'oku lelei mo lahi ange hono fōtunga makehé ko ha me'a ia 'oku makatu'unga fe'unga ke ne holoki e ngaahi fakangatangata hono langa 'o e ngaahi fale ma'olunga mo tu'upupu angé ke kei fakapapau'i 'oku kei tauhi pē 'ae ngaahi fōtunga mahu'inga 'o e ngaahi feitu'u ko eni.

6. Ko e hā ho’o fakakaukau ki he ‘emaui fokotu’u ke fakakau ‘a e ngaahi feitu’u ‘oku mau faka’ilonga’i atu ‘a ia ‘oku lelei mo lahi ange hono fōtunga makehé ko ha makatu’unga fe’unga ia?

- ☐ Poupou
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke hoko kotoa he taimi ni e ngaahi feitu’u ‘a ia ‘oku fōtunga makehé ke lau ko ha makatu’unga fe’unga ia
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku ‘ikai totonu ke hoko e ngaahi feitu’u fōtunga makehé ko ha makatu’unga fe’unga ia
- ☐ Me’a kehe
- ☐ ‘Oku ‘ikai te u ‘ilo

Talamai ho’o ‘uhinga

Ke tali e ongo fehu’i e ua hokó, te ke fiema’u ke sio ki he ngaahi mape palani fakaangaanga ‘oku hā atu ‘i he mamata’anga mape he NPS-UD. ‘Oku faka’asi atu ‘i he ngaahi mapé ‘a e fōtunga makehe ‘a ia ‘oku faka’ilonga’i ko ha makatu’unga fe’unga (lanu pulū) pea ko ia ‘oku ‘ikai ko ha makatu’unga fe’ungá (lanu kulokula). Te ke lava ‘o ma’u e fehokotaki’anga ki he mapé ‘i he akhaveyoursay.nz/housing

7. Ko e hā ho’o fakakaukau ki he fokotu’utu’u ko ia ki ha ngaahi nofo’anga fōtunga makehe kuo mau faka’ilonga’i atu?

- ☐ Poupou
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku toe ‘i ai pē mo e ngaahi feitu’u ‘oku makatu’unga fe’unga ‘oku totonu ke faka’ilonga’i
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku ‘i ai e ngaahi feitu’u ‘oku faka’ilonga’i mai ka ‘oku ‘ikai totonu ke nau kau ko ha makatu’unga fe’unga
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku ‘ikai ha ngaahi ‘elia fōtunga makehe ia ‘oku totonu ke faka’ilonga’i mai ko ha makatu’unga fe’unga
- ☐ Me’a kehe
- ☐ ‘Oku ‘ikai te u ‘ilo

Talamai ho’o uHINGA

8. Ko e hā ho’o fakakaukau ki he fokotu’utu’u ko ia ki ha ngaahi feitu’u fakakomēsiale fōtunga makehe ‘a ia ‘oku mau faka’ilonga’i?

- ☐ Poupou
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke toe faka’ilonga’i ange ha ngaahi feitu’u lahi pe konga ‘o ha ngaahi feitu’u ko e makatu’unga fe’unga
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku totonu ke fakasi’isi’i e ngaahi feitu’u ‘oku faka’ilonga’i ko e makatu’unga fe’unga
- ☐ ‘Ikai poupou – ‘Oku ou tui ‘oku ‘ikai totonu ke faka’ilonga’i ha feitu’u pē ko e makatu’unga fe’unga
- ☐ Me’a kehe
- ☐ ‘Oku ‘ikai te u ‘ilo

Talamai hono ‘uhinga

Ko e ngaahi fakangatangata ‘o e ngaahi fa’unga langa lalahi (infrastructure)

‘Oku mau fekumi ke ‘ilo ha ngaahi feitu’u ‘i ‘Okalani ‘a ia kuo fuoloa ta’u ‘enau fe’ao mo ha ngaahi fakangatangata lahi ki honau fa’unga langa ke lava ‘o lau ko ha makatu’unga fe’unga. Hange pē ko e ngaahi feitu’u fōtunga makehe, ‘oku ‘ikai foki fakakau eni ia ko ha makatu’unga fe’unga ‘i he NPS-UD pē ko e Lao.

‘E ala lava ke kau heni e ngaahi feitu’u ‘oku ‘ikai fe’unga ai e ma’u’anga vai pea mo e ‘ū fakatafe vai ‘uli ke feau ‘a e tupu tokolahi pea fu’u mamafa foki mo/pē faingata’a ke fakalelei’i, pē ‘ikai fe’unga e ngaahi fa’unga langa ki he tafe’anga vai ‘uha ‘oku tō ki he kelekelé pea fu’u mamafa pea/pē

faingata'a ke 'oatu, pē 'i he taimi 'oku 'ikai ma'u ha fa'unga fefononga'aki 'oku fe'unga he 'oku totongi mamafa pea/pē faingata'a ke fakahoko.

'I hono fakakau eni ko ha makatu'unga fe'unga, te ne holoki e fakangatangata 'o e ma'olunga 'o e ngaahi fale mo e tokolahi tenau nofo ai 'o fakafehoanaki ia kapau na'e fakafaingofua'i pē ia.

'Oku te'eki ai ke mau fakapapau'i 'e founa te mau fakahoko 'aki eni ko ha makatu'unga fe'unga koe'uhi ko e NPS-UD pea mo e Lao 'oku 'ikai ke na 'omai ha fa'ahinga tokoni fakataumu'a tonu ki heni. 'I he tu'unga 'oku 'i ai he taimi ni, 'oku mau fiema'u ke mou fakahā mai pē 'oku lava ke fakakaukau'i eni ko ha makatu'unga fe'unga pē 'ikai. Kapau leva te mau fakakau ia ko ha makatu'unga fe'unga, te mau fakahā atu e lahi mo e feitu'u 'e 'i ai ha ngaahi liliu ki he ma'olunga pea mo e ngaahi fiema'u ki he tokolahi mo e mā'opo'opo 'o e nofó 'i he ngaahi liliu ki he 'emau palani 'i 'Akosi 2022.

9. Ko e hā ho'o fakakaukau ki he 'emau fokotu'utu'u ko ia ke fakakau 'a e ngaahi feitu'u 'i 'Okalani 'a ia kuo fu'u fuoloa ta'u 'a e 'i ai ha ngaahi fakangatangata lahi ki honau fa'unga langa ke lau ia ko ha makatu'unga fe'unga?

- ☐ Poupou
- ☐ 'Ikai poupou
- ☐ Me 'a kehe
- ☐ 'Oku 'ikai te u 'ilo

Talamai hono 'uhinga

Ko ha ngaahi makatu'unga fe'unga kehe

'Oku mau toe fokotu'utu'u foki ke fakakau atu 'i he Palani Fakatahataha 'a 'Okalani ha ni'ihī 'o e ngaahi 'ufi'ufi (overlays) pea mo e ngaahi me'a pule'i (controls) ke kau he ngaahi makatu'unga fe'unga 'a ia te ne fakangatangata ai e ma'olunga mo e mā'opo'opo e ngaahi ngaue fakalakalaka 'i he ngaahi feitu'u kehekehe ke lava tauhi honau ngaahi mahu'inga 'oku hā mai meiate kinautolu. Ko ha fakamatala ki he ngaahi fokotu'utu'u 'o e makatu'unga fe'unga me'a ko 'eni pea mo e palani ki

Ko e ngaahi t̄anaki eni ki he ngaahi makatu'unga fe'unga pea 'oku kau ai:

- 10. 'Oku 'i ai nai ha'o lau ki ha toe makatu'unga fe'unga kehe? (kātaki 'o fakamahino'i mai pe ko e fokotu'u fē 'oku ke talanoa mai ki ai)**

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

‘Oku ke fiema’u ke ke ma’u e ‘ū naunau ko eni ‘oku hā atu ‘i laló (faka‘ilonga‘i mai ‘a e naunau ‘oku ke fili):

Page 11 of 12

- ☐ OurAuckland – ko ho’o fakahinohino fakauike ki he ngaahi me’a ‘oku hoko ‘i ‘Okalani
- ☐ Auckland Conversations – ngaahi ‘iveni ta’e totongi, ‘oatu ai ngaahi fakakaukau, fakalotolahi mo e ngaahi me’a ‘oku fai he ngaahi kolo lalahi ‘i mamani

Te ke lava foki ‘o ‘a’ahi ki he AK Have Your Say ‘I he [akhaveyoursay.nz](https://www.akhaveyoursay.nz) ke ‘ilo ‘o kau ki ai, pē lesisita ke ma’u ha ngaahi fakamatala hokohoko mo fakauimuitaha kau, ki he ngaahi ngāue fepōtalanoa’aki ‘oku fakahoko ‘i ‘Okalani

Fakamatala mahu’inga kau ki hono tauhi malu e fakamatala fakafo’ituitui

Ko e fakamatala fakafo’ituitui ‘oku ke ‘omi ‘i he foomu ko ‘eni ‘e fakahoko mo malu’i ia ‘e he Kosilio ‘a ‘Okalani ‘o fakatatau ki he ‘enau tu’utu’uni tauhi malu (ma’u atu ‘i he [aucklandcouncil.govt.nz/privacy](https://www.aucklandcouncil.govt.nz/privacy) pea mo ‘emau ‘ū laipeli pea mo e ngaahi sēvesi senitā) pea ‘i he Lao Tauhi Fakapulipuli 1993. Ko e tu’utu’uni tauhi malu ‘oku ne fakamatala’i e founa te mau lava ‘o ngāue’aki pē vahevahe ho’o ngaahi fakamatala kau kiate koe fakafo’ituitui ‘o felāve’i mo ha ngaahi fengāue’aki ‘a koe mo e kosilió, pea mo e founa te ke lava ‘o ma’u atu e fakamatala pe ko hono fakatonutonu e fakamatala ko ia. ‘Oku totonu ke ke faka taukei’i ko e pea mo e tu’utu’uni ko ení kimu’a pea ke toki fakahū mai e foomu ko ‘eni.